

Մանգրամի Էֆեսոս

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

1866 ՅՈՒՆԻՍ 7 ՍԱԸ

ՆՈՒՄԵՐՈ 71

Մանգրամի Էֆեսոս համայնքի 6 համար սենեկներ 300
նիւսիսներ վերելիկ, սենեկներ գրքեր, բոլոր փարապետներ
իշխան օլորադ, 200 դժ օլորադ, 100 դժ օլորա-
դադ, վե նիւսիսներ տախտի 50 ար փարապետ սալերով արդար

Իլանաթըն պեհեր սալերը իշխ, պի-
րինճի տեֆատա 5, իրինճի տեֆատա 2,
վե իւշիւնճիւ վե սալեր տեֆատորտա 1
էր զուրուշ արդարադ տրը :

Մէքթուպ վե սալեր, իսթանպուլի Պաղլէ Գաբուսու
խարիճինտէ, գարադօլանէ իլէ ճամիի շէրիֆ արա եւ-
րինտէ քեային Շապլը խանընտա, Կարապետ 3. Փանոս-
եանին 18 նիւսիսներ օտարներ կեանքերիւնէ տրը :

ԻՍԹԱՆԳՈՒ

ԵՍԶԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅՅԷ

Յունիս	4	Աւելար	50-18
»	»	Լն եւրքսէք	50-7
»	»	Լն աշար	50-14
»	»	Գարանտը	50-12

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏՈՒՆԻՅԷ

Վերապետ Նիւսիսներ Մըսրիյէնին,
Մըսրը վալիի վալաշանը ֆէսամէթու-
տէվէթու խմայիլ բաշա հազրէթլէրինին
էվլատը զիւրիւրինէ հասր ու թափիլի իլէ,
տօղրուտան տօղրու պիւլիւք մախտու-
լարը սէստէթու Մէհմէտ թէվֆիգ փաշա
հազրէթլէրինէ ինթիգալը մատտէի խայրի-
յէսի, պուշտան ազատէ պէր վեճի թափ-
սիլ, Բուզնամէմիգտէ պէյան օլունուշ իտի
խաւտէ, հալ վուգուլունտա, նէօլպէթի
հիւրիւմէթ պիր սապիյէ ինթիգալ իտէճէք
օլունուլ թագտիրտէ, հէյնէթի վիսայէթին
թէշքիլլէ, ումուրը հիւրիւմէթին իտարէ-
սի, պու մէսէլէնին նօղթայի միւհիմմէսի
օլունուլ հալտէ, օլ վագրթա գատար
հէնուլ թէսիլլէթիլ օլամամը պուլուն-
տուլու ճիւլէթլէ, պիր կիւնա թափսի-
լոթ վիրմէմիլ իտիք, ճէնապը Բապալ իւլ
էնամ, գաթը գուտսիյէթի աշաթը ճէնապը
Խիւաֆէթլէնահիյի տահա նիլէ սէնին, վե
ապամմը սէրիլի շէֆթէթմասիրի խիւաֆէթ-
տէ գարիլ վե պէր տէվամ պուլունուլ ա-
մին :

Ճիւմէնին մէշուտ վե միւսէլլէմի օլ-
տուլու իւզրէ, էֆքեար վե նիլաթը խայ-
րիյէի Շահինշահի, տայիմա միւլք ու միւլ-
լէթէ նաֆի, վե թէպաա վե զիրի տէսթա-
նըն ասայիլի ու ըէֆահնա ալիտ վե բաճի
թէնսիգաթ վե թէնսիսաթըն իթթիխադ վե
իծրապընա մասրուֆ վե մաթուֆ պուլունուլ-
մագտա օլունուլ սըրատա, իրթթալի ճէ-
սիմէի Մըսրիյէնին պու ճիւլէթլէ տախտի, իք-
մալի սէստէթի հալի հազրէնտա, էլթաֆը
ալլէ վե ապաթըֆը սէնիյէթի թաճտարանէ :

լէրի շայան վե էրզան պուլունուլարադ, քէյ-
ֆիյէթի վիսայէթ, պու տէֆա մշլիսի
խասսը վիւքէլատէ լէտէթլէթքքիւր, իթ-
թիխադ օլունան գարար միւղթազարնճա,
պիր զըթա ֆէրմանը ալիշանը հազրէթի
Շէհրիսարի շէրէֆալաշայի սուտուր օլ-
մաղա, աշքեամը միւնիֆէսինին տէրճ ու
իլանընա իպթիտար իտէրիլ :

Վիսայէթ հազրէնտա պու տէֆա շէրէֆ-
սատըր օլան ֆէրմանը ալիշանը սուրէթի
միւնիֆէսի տրը :

« Մուհիպլինճէ ամէլ օլունա ,

« Մըսրը վիւլայէթինին պու տէֆա տիկէր
ֆէրմանը ալիշանը վա թայնին օլունան ու-
սուլու ճէտիրտի թէվար ըիւսիւն, հէր տիւրիւ
թէշմինի զըմնտա, պատէզին վիւլայէթտէ
հալ վուգուլ պուլունուլտա, վարիս օլան էվ-
լատը զիւրիւր սաղիր վե սապի պուլունուլ-
ղու հալտէ, իտարէի ումուրը վիւլայէթ ի-
շին, լազըմ կէլէճէք վիսայէթին սուրէթի
թէշքիլլէ, պէր վեճի աթի զիք օլուն-
ուլը, վիւլայէթ միւնհալ օլունուլտա, վարիս
օլան էպպէրի էվլատը զիւրիւր սաղիր վե
սապի պուլունուլտուլու, եանի սիննի օն սէ-
քիլ կաշընտան աշաղը օլունուլ սուրէթտէ,
անըն վալիլլի ֆէրմանը, տէր հալ իտար
օլունանաղը տէրքեար իտէտէ, քէնտիր օն
սէքիլ կաշընա վասը օլունանա գատար,
իւրատէի ումուրը վիւլայէթ իշլին, վալիի սա-
լիֆ թարաֆընտան, էկէրէի էվլէճէ պիր վասի
թայնին, վե պիր հէյնէթի վիսայէթ թէրքիլ վե
թէրթիլ օլունարադ, վասիյէթնամիսի թաշ-
րիր վե թէմիլ օլունուլ, վե մէմուրիյ-
էթտէ պուլունան իւմէրայի Մըսրիյէնին ի-
քի զաթա տախտի պի թարիլ իւլ իշնատ մէ-
հիւլլէթտիրիլէք, վիսայէթի իծրա զըլընմը
պուլունուլ իտէ, օլ վասի իլէ օլ հէյնէթ տէր
հալ զիւմամի իտարէի էլլին սալարադ, ու-
մուրը վիւլայէթին իտարէսին միւլապաշէթ
իլլէմէլէրի իլէ պէրապէր, Պապը-Ալիմիլլէ
արդ ու պէյանը քէյֆիլիէթ իտէճէքլէրին-
տէն, վասի վե հէյնէթի մշլքիւրէ, թարա-
ֆը Տէվլէթի ալիյէմուշ, պա ֆէրմանը ալի
թաստիլ վե իպղա օլունամար, վե էկէր վա-

լի թարաֆընտան էօյլէ պիր վասի վե պիր
հէյնէթի վիսայէթ թէրթիլ օլունամաղաղըն,
հալ վուգուլ պուլունուլ իտէ, հէյնէթի վիսա-
յէթի տախտիլլէ, վե ճիւստիլլէ, վե մալիլլէ,
վե խարիճիլլէ, վե մէճիլի աշքեամը Մըսրիլլէ,
վե տապիրի Մըսրիլլէ սէրտարըլը, վե ագա-
լիլ թէֆթիլլէ մէմուրիլլէթլէրինտէ պուլուն-
ան զէվաթտէն միւրէքքէպ օլմաղ իլէ, պուն-
լարըն իշլինտէն պէր վեճի աթի պիր վասի-
նին տէր հալ ինթիխադ զըլընմար, շէօյլէ
քի, իշ պու մէմուրիլլէթլէրտէ պուլուն-
ան զէվաթ պէյնինտէ, վասի ինթիխադ
հազրէնտա օլ սաաթտա միւտալլէ վե թէ-
զէքքիւր օլունարադ, ճիւմէնին իթթի-
ֆաղըլլա, հալտա էքսէրիլլէթի արա իլէ,
իլլէրինտէն գանդի զաթը ինթիխադ իտէր
իտէ, օլ զաթըն վասի թայնին, վե էկէր մար
իւլ պէյան մէմուրլարըն նըսֆը պիր զաթըն,
վե նըսֆը ախէրի տիկէրինին ինթիխադը
իսթէրլէր իտէ, ինթիխադ օլունան զաթլար-
տան զանդիսինին պուլունուլտուլու մէմուրի-
յէթի էհէմ վե մուգատտէմ իտէ, հանի տա-
լիլլէթտէն պէտ իլէ, անիֆա մուհարէր օլ-
տուլու թէրթիլլէթլէ, գանդի մէմուրիլլէթ
մուգատտէմիւլ զիք իտէ, օլ մէմուրիլլ-
էթտէ պուլունան զաթըն վասի թայնին պիլ
իծրա, պաղը գալան զէվաթ, հէյնէթի միւլթէ-
շէքքիլլէ վիսայէթ օլունուլ հալտէ, իտա-
րէի ումուրը վիւլայէթ վասի իլէ պէրապէր,
անիտէ միւլապաշէթ իթմէլէրիլլէ, կէրէք վա-
սինին, վե կէրէք հէյնէթի վիսայէթին թէր-
քիլ ու թէրթիլ օլունուլտուլուն, թարա-
ֆը էշրէֆի սալթանաթը Ալիյիլլէ, թա-
րաֆլարընտան պա մաղապաթ սըր զըլընա-
ճաղընտան, ֆէրմանը շէրիֆիլլէ թաստիլ
օլունամար, վե վալի թարաֆընտան պիր
վասի վե պիր հէյնէթի վիսայէթ թէրքիլ
վե թէրթիլ օլունուլ պուլունուլտուլուն սու-
րէթտէ, միւտտէթի վիսայէթին ինթիխադը
տան էվլէլ, վասի իլէ հէյնէթի վիսայէթ
ազապընն թէպէտտիւլ վե թէպէտտիւլ
պիր թապի ճայիլ օլունանաղը կիլիլ, շազ-
զը սանիտէ, եանի, վասի ինթիխադ մէ-
մուրիլլէ մշլքիւրէ իլէ օլունուլ թագ-
տիրտէ տախտի, օլ միւտտէթտէ վասի վե

կէրէք ազանն թէպէտտու վէ թէդայեւ-
րի ճայիդ օրմամար, վէ իշ պու միւս-
աթ իշինտէ պուսլարտան պիրինին վէֆա-
թը վուգուհնտէ, պագը գայանլարն իթ-
թիֆագ վէ ինթիխասլիլէ, մէճմուրինի Մըս-
ընյէտէն պիրինին ինթիխասլիլ վէ թային գը-
լընմար, վէ էկէր վասի պուլունան զաթ
օլ միւտտէթ իշինտէ վէֆաթ իտէր իսէ,
պէրվէճնի մուհարէր, իշինթի վիսայէթտէն
պիր զաթըն վասի ինթիխասլիլէ, անըն եէ-
րինէ երինէ մէմուրինի Մըսընյէտէն պիրինին
ինթիխասլիլ, վէ ազայէ իտիսալ իտիլմէսի,
վէ վարիս պուլունան սապիլի մէգըրուուն օն
սէքիդ հաշրնա պիւլունունտան սօնրա,
քէնտիսի ըշխտ վէ ֆայիլի մըլթար տիմէք
օլտուղունտան, սէլէֆի կիպի իտարէյի ու-
մուրը վիլայէթէ պիննէֆա միւսպաշէրէթ իթ-
մէսի դարարկիլ օլմուշ, վէ իրատէլի սէ-
նիլէի Շահաննէմ տախի պու մէքըքտէ սու-
տուր էլլէմիշ տիր:

« Մէնէ սիւլիս վէ սէմանին վէ մէ-
էթին վէ էլֆ: »

ԱԵՐԻՏԷ

— Թարաֆը էշթէֆի հազըթի ֆա-
տիշահիտէն, Բուսիս տէվէթի խարիճիյէ
վէքիլի բրէնս կօրչագօֆ ճէնապլէրինէ,
նըշանը ալիլի Օսմանինին պիրինին ըլլէթ-
պէսինտէն պիր գըթարը իթա պուլունու-
մուշ տուր:

— Զաթը հազըթի սատարէթբէնա-
հիյէ, թարաֆը էշթէֆի հազըթի իթ-
լաթէթբէնահիտէն, նըշանը ալիլի Օսմա-
նինին պիրինին ըլլէթպէսինտէն, միւճէվ-
հէրիլ օլտուղու հալտէ, պիր գըթարը
իհասն պուլունումուշ տուր:

— Մըսըր վալիի ալիսի տէվէթլու ֆէ-
խամէթլու իսմայիլ բաշա հազըթիլէրի
բէք պիւլիւք մէսէրրէթ իւզըն գապուլ
իտիլէճէկինտէն, Մըսըրտա վէ իսկէնտէ-
րիյէտէ, հատտէն զեյատէ հազըրըքլար
կէօրիւմէքտէ իմիշ:

— Պագըլարա կէլէն թէլէկրաֆլարա
նազարէն, համու օլտուշ, ճիտտէտէ, Սիւ-
վէյիլտէ, վէ իսկէնտէրիյէտէ գօլէրանըն
էսէրի քեամիլէն մահվ օլմուշ տուր:

— Իթալեա տէվէթի թարաֆընտան,
Իզմիր վիլայէթի վալիսի տէվէթլու Բա-
շիտ բաշա հազըթիլէրինէ, Սէն-Մօրիս-
լազար նիշանընտան պիր գըթարը իրսալ
օլունումուշ տուր:

— Մէմէքէթէյնտէքի Հօհէնգօլէրն
բրէնսի թարաֆընտան, զաթը հազըթի
ֆատիշահիյէ իսթապէն պիր ուպուտիյ-
էթնտաթէ կէթիլիլ օլան Մ. Ժօն կիզա,
մէմուրիլէթի մախսուսէսիլէ նէգտի Սալ-
թանաթը սէնիյէտէ գապուլէ շաեան
կէօրիւմէտիլինտէն, կէթիլիլ մէք-
թուպու մահզունէն երինէ կէրի կէօ-
թիլումէյէ մէճպուր օլմուշ տուր:

— Իտիլնէտէն յունիս 2 թարիլլէ
ալտըրըմը մէքթուպա նազարէն, իրէք
պէօճէքլէրինտէ պօզուգլուգ կէօրիւմէ-

մէյէ պաշապըղը, վէ էհալի պէյնինտէ
զուհուրա կէլէն թիֆօ նէվինտէն տիր
կիպի պիր նէվի պուլաշըգ խասթալըգ-
տան պագը թէլէֆաթ վուգուա կէլտի-
կի կէօրիւմէքտէ պուլունումուշ տուր:

— Փաղար Եննի-քէյիլունտէն, յունիս
4 թարիլլէ թարաֆընտա հազըրըղընա
նազարէն, Իզմիր գըր սէրտարը ֆիւրտ
Հիւսէյին աղա, Իւրէյիլ գարիյէսինտէն
պէրապէրինէ իրիլ քիշի ալարագ, տաղա
չըգմըշ, վէ պիր գաշ կիւն կէզտիքտէն
սօնրա, կէրի տէօնտիլքլէրինտէ, Միլլալը
քէյ նամ մահէլտէ օթուրուպ կէմէք
կէմէքտէ իրէն, Մանուլ ալպատաշարըլա
իւզէրինէ կիլմիշ, վէ թէսիլմ օլմալարընը
թէքիլիլ իլլէմիշ, վէ իրիսի թէսիլմ օլ-
մուշար իսէտէ, Գարաիէօլ օղու Միլ գօր-
գուսունտան ֆիւրաթէ երիզ թուլթու-
ղունտան, հայտուլարտան պիրիսի ար-
գասընտան կէթիլէրէք, պիշարէյի բար-
չա բարչա տօղրամըշ, վէ տիկէր ըշֆիգ-
լէրինին սիւհալարընը ալարագ գարըպ
գօյլէրմիշէր տիր:

Ղազէթալարըն էն պիւլիւք վէ մու-
գատտէս վաղիթէրի, պիր թարաֆտան
իպատուլահն թէնվիլինէ չալըշարգլարը
հալտէ, տիկէր թարաֆտան տախի, եի-
նէ իպատուլահն սէատէթի հալ վէ սէ-
լամէթի իշին, հիւքիւքիւմէթէ խալիսանէ
վէ սատըգանէ իսթարըր իտէրէք, ու-
մումուն գարար ու զաթընը մուճիպ օ-
լուճու էշխաս ու վուգուաթ իւզէրինէ,
նազարը տիգգաթընը տախի տալլէթ իշ-
լէմէքտիր:

Թիւլքիլամըգ զազէթալարընտան պազը-
լար հիւքիւմէթէ անճագ իյի վէ մէտհէ
շաեան հալ վէ վազալարը հազըպ, հալ
պու քի ֆէնա վէ էսէֆէ շաեան հալ
վէ վազալար հազընտա քեամիլէն սիւ-
քիւթ իթմէքտէ տիրլէր:

Պիլ օլ թագըմըն իշինտէ պուլուն-
մաարըմըգտան, վէ հիւքիւմէթ նէգ-
տինտէ միւտահէնէճիլը իթմէքլիլ իր-
թիքեապ իթմէտիլիլտէն, վէ թուլթ-
տուղունումուշ թարիլլէն նէգտի Սալթա-
նաթը սէնիյէտէ, թագըրիլ սէգա
պուլունումաղընա քեմալ մէրթէպէ իւ-
միտ վէ իթիգատըմըգ պուլունումուղուն-
տան, հէր ֆէնալըղը պիւլա միւտահէնէ
տէրճ իլէ իթիլիտար իթմէքտէ, վէ պիր
կիւն տէյիլ իսէ տիկէր պիր կիւն միւ-
քեաֆաթընա մաղհար պուլունումագ է-
մէլինտէ պուլունումագտայըլ:

Սալթանաթը սէնիյէտէն նիլլէթի
խայրիյէ վէ միւրաթը կէկեանէսինին,
իպատուլահն սէատէթի հալ վէ իս-
թիլահաթը օլտուղուն, պիլա չիւրհէ
պիլտիլիլիլ հալտէ շունու տախի պիւ-
լա միւտահէնէ թագըրիլ իտէրիլ քի, պա-
ղը մահէլլէրտէ, նիլլէթի խայրիյէնին
մուղայիլի կէօրիւմէքտէ, վէ պու ֆէ-

նալըղըն պիր չարէսի տիւշիւնիւմէք-
տէ տիր:

Պաղը քէրրէ, պիր սիլիլիլին սա-
ղալարըմաարնտա, պիւլիւք պիր իլլէթ-
տէն զեյատէ զահմէթ վէ սուուպէթ
չէքիլտիլի, հէքիլիլը սանաթընտա կէօ-
րիւմէթիլիլ կիպի, հիւքիւմէթէտէ
տախի պագը քէրրէ, էն քիւշիւք պիր
մահզուրուն էօնիւ ալընմաարնտա, էն
պիւլիւք մահզուրարտան զեյատէ կիւճ-
լիւքլէր կէօրիւմէքտէ տիր: Նասըլ քի
շու Լէֆթէր իլէ Մանուլուն երիւղին-
տէն, հիւքիւմէթի Սէնիյէտէն, նէ գա-
տար զահմէթ, զայլէ, վէ մէսարիֆաթա
տիւշար օլտուղուն, հալ պու քի, էօ-
թէտէ նիլլէ պիլլէրճէ ասըլարը, բէք գօ-
լայըղըն տայիլլէյի իթաաթա իտիսալ ի-
տէպիլտիլի, սէյլէտիլիլիլ թաստիգ
իթմէքտէ տիր:

Լէֆթէր իլէ Մանուլուն երիւղին-
տէն զուհուրա կէլէն զարար վէ զեյան,
վէ չէքիլէն զահմէթլէր հատտէն զեյատէ
տիր: զերա, հիւքիւմէթէ վուգուա կէ-
լէն զայլէ վէ մէսարիֆաթ չէյլէ տուր-
սուն, քէյիլլէրին գըր սէրտարըր
երիւղունտէն չէքիլքլէրիլ գուլում վէ գա-
տըրըգ, վէ հայտուլար սէպէպիլնտէն
տիւշար օլտուղարը գօրգու վէ բահաթ-
սըլըգ իթրաթ մէրթէպէտէ տիր: Հէլէ
պագը պիշարէկեանըն պիր թարաֆտան
խահախահ հայտուլարա իրտմէթ վէ
մուալլէնէթ իտիսալ, վէ տիկէր թարաֆ-
տան տախի, եաթագըղ իթմիշ օլմագ
իթթիլարտան ուղրամալարը, վէ եախօտ
մէգըրիլ իթթիլարտա ուղրամագ գօրգու
վէ էնտիլլէսինի ըուգ ու շէպ գալպէ-
րինտէ թաշըմաեա մէճպուր պուլուն-
մալարը, վէ նիլլէ թիւճարըրն եօլ վէ
թիւճարէթլէրինտէն, վէ նիլլէ չիթթիլ-
լէրին տախի չիթթիլ վէ չոպուգլարնտան
կէրի գալտըղարը, վէ պու ճիհէթլէր-
լէ, էհալիլէ բէք չօգ զարար վուգուա
կէլտիլի, չիւրհէտէն միւսթաղնի տիր:
Վէլհասըլ պիլ զանն իտէրիլ քի, շու ի-
քի հայտուա, լա ագալ սէնէտէ, էհա-
լինին վէ հիւքիւմէթին 50 պիլ լիլալըգ
խասարընը մուճիպ օլմագտա արր:

Պու ալէմաթ պիլմէմէք այըպ տէյիլ,
էյլէնմէմէք այըպ տըր, տէրլէր մէսէ-
լի մէշհուր տուր, պէյլէ էլէ ալիւճա
սըղմագ էհիլ ճիլայէթլէրի թուլմագ ի-
շին, Իվրօպատա ճարի օլան պիր ուսու-
լի միւճէրրէպէ, աճէպա Հիւքիւմէթի
սէնիյէթ թարաֆընտան տախի թահսին
օլունարագ, մէվըր իճրայէ գօնուլա,
պիւլիւք գօլայըղ, վէ պիւլիւք մուհաս-
սէնաթ հասըլ օլմագ մը, մէսէլա, իրի
սէնէտէն պէրու կէօրիւլիլ կիւ կիպի,
թէհի եէրտէ, էյլէ սարպ տաղարա, վէ
քէօշէ պուճաղարա ասիլէր վէ զապթի-
լէ սէվգ օլունումագտան իսէ, մէրգուման

հայտնաբերուած սաղ տուրքուկ կէթիւնէն չու գատար լերա, վէ քելէլէրինի կէթի ընէն չու գատար լերա իհսան վէրիլէճէյի իլէ պէրապէր, պիր գըթա տախի շէճաւ լթ վէ սատաղաթ միտալեաւար, վէ եախօտ նըշանը ինթիլիսար իհսան պուլլուլաճաղը ալէնէն իրան իտիլէ, վէ ոլ պապտէ գերէճէ քիմէնին շիւբէ իթմէմէսի իշին, թէէմինաթը լազըմէ կէօսթէրիլիքտէն պաշգա, չու իտրմէթի Մանուլ եա ԼէՖ. թէրին պիզգաթ քէնտի առամալար տախի իճրա իտէրլէր իսէ, մէզքիւր միւքեալա թանալիլ օլաճաղարըյա պէրապէր, ճիւն հալարընըն տախի մաղուր պուլլուլաճաղը վատ օլունսա, աճէպա իքի սէնէտէ թու. թուլամուտան չու խայինլէրին, իքի հալ. թանա գատար իսթանալա կէթիլիլմէ սի իհթիմալտէն տէյիլ մի տիր. վէ պուլ խուսուսա, չօզլուգ վարա տախի իգ. թիզա իթմէյիպ, պիպէ, մէրգումանտէն պէհէրի սաղ կէթիլիլտիլինտէ 1000էր ա. տէտ, վէ քելէլէրի կէթիլիլտիլինտէ 500 էր առտէտ լիւա վատ օլունսա քեալիտիր. Գարանըն եարաղընը քիմէն եարամազ, պէօյլէ պիր պիլլիւք մէպլազ վատ օ. լունտուղու թագտիրտէ, անիտէ քէօյ. լիւլէրին տոմուգ ալընա չըգար կիպի հէր թարաֆտան գօշուշարագ, մէրգուման դատր ու խիյանէթ տոմուղարընը շէյ. թանըն տէլիլինտէ տախի օլալար պուլ. լաճաղարը շէօյլէ տուրտուն, պիզգաթ քէնտի առամալարըն պաղալար կէթիլիլ. ճէրլէր տախի մէմուլի գալիտէն տիր.

Պէօյլէ պիր վատ մէյտանէ կէթիլիլին տէ, մէրգումանէ գօրգումարընտան եա. թագլըգ խոպ, վէ էթմէք, վէ թիւթիւն, վէ էշեպի սալիլէ վիլէնլէրին տախի թուլաճաղարը, վէ 100 էր առտէտ լիւ. րա տախի, ինթիլիլլին թուլաճաղար ի. շին վատ օլունտուղու թագտիրտէ, եէր եիւղիւնտէ սըղընաճագ եէր, վէ գօնու. շաճագ առտէմ պուլաճաղարընտան, եա աճլարընտան կէպէրլէքլէրի, վէ եա. խօտ խահնախահ թէպիլմ օլաճաղարը, պիզգէ շիւբէտէն միւսթաղի օլուպ, վէ իպատուլահըն իսէ, շունճա գօրգու վէ էնտիլէտէն արի օլարագ, լաւաթ ուլգու ուլլուտուգտան պաշգա, սէնէվի տախի 50 պին լիւա քեարլը չըգաճաղըն. տան, Հիւքիւմէթի սէնիլլէ թարաֆըն. տան իթա պուլլուլաճաղ օլան մէպալի. ղի, մա թէշէքքի ր էտայէ միւսարաթ իտէճէկի պէտիհի տիր.

Իմաի, պու թէտպիր եէնի պիր շէյ օլմալար, իլա հէր թարաֆտա մէրիլի. իճրա օլունտուղունտան, վէ բէքտէ ազլէ մու. վալըդ պուլլունտուղունտան, կէրէք գա. թը հազլէթի սատարէթ բէնահիլին, կէ. րէք Զապթիլիսէ միւշիլիլլէթի ճէլիլէ. սինին, վէ կէրէք Մաշուգ վէ Համաի բաշա հազլէթիլիլին, նազարը տիր.

Գաթլարընը աճիգանէ վէ խալիսանէ տա. վէթ իտէրիգ.

— Պու տէֆա Ատանատան թարա. Զըմըգա եազըլտըղընա կէօրէ, զաթէն Նիկողոս եպիսկոպոս, «պէն բաթիլիք. խանէ մաթիլիքխանէ թանըմամ, քէնտի իշիմի քէնտի էլիմ իլէ կէօրիլլուլմ տէ. յէրէք պաղըրմագտա իքէն, պու տէֆա Միլտիլ եպիսկոպոս, պիլ վէքեալէ Սիսէ կիթմէք իւզրէ ոլ թարաֆա կիթտիլին. տէն, մէրգում եպիսկոպոսա խիթապէն բաթիլիքխանէ թարաֆընտան կէօթիլլու. միւշ օլունտուղու պիր գըթա մէքթուպու թարաֆընա կէօնտէրմիլ (մէրգուման նէրէտէ օլունտուղու իշար իտիլմէմիլ տիր. լաքին, զանն իտէրիգ քի Սիստէ օլուն. ղուլտան, Միլտիլ եպիսկոպոս օրաեա կիթմէյէ ճէսարէթ իտէմէյօյ իմիլ), վէ ճէվապընը իսթմէմիլ իսէտէ, Նիկողոս ե. պիսկոպոս տախի, «Հաճընլուլարըն իգ. թիզալը իշէրի օլունտուղունտան, օնլարը կիտիպ թէսվիլէ իտէճէյիմ, ալտէթիմ. տէ, գապուլ ու առտէմի գապուլլին տա. յիլ ճէվապընը պիլտիրիլիմ տէյի եազ. տըղընտան, պիշարէ Միլտիլ եպիսկո. պոս Ատանատա պէքլէմէքտէ իմիլ.

Գաթլարընը աճիգանէ վէ խալիսանէ տա. վէթ իտէրիգ.

— Պու տէֆա Ատանատան թարա. Զըմըգա եազըլտըղընա կէօրէ, զաթէն Նիկողոս եպիսկոպոս, «պէն բաթիլիք. խանէ մաթիլիքխանէ թանըմամ, քէնտի իշիմի քէնտի էլիմ իլէ կէօրիլլուլմ տէ. յէրէք պաղըրմագտա իքէն, պու տէֆա Միլտիլ եպիսկոպոս, պիլ վէքեալէ Սիսէ կիթմէք իւզրէ ոլ թարաֆա կիթտիլին. տէն, մէրգում եպիսկոպոսա խիթապէն բաթիլիքխանէ թարաֆընտան կէօթիլլու. միւշ օլունտուղու պիր գըթա մէքթուպու թարաֆընա կէօնտէրմիլ (մէրգուման նէրէտէ օլունտուղու իշար իտիլմէմիլ տիր. լաքին, զանն իտէրիգ քի Սիստէ օլուն. ղուլտան, Միլտիլ եպիսկոպոս օրաեա կիթմէյէ ճէսարէթ իտէմէյօյ իմիլ), վէ ճէվապընը իսթմէմիլ իսէտէ, Նիկողոս ե. պիսկոպոս տախի, «Հաճընլուլարըն իգ. թիզալը իշէրի օլունտուղունտան, օնլարը կիտիպ թէսվիլէ իտէճէյիմ, ալտէթիմ. տէ, գապուլ ու առտէմի գապուլլին տա. յիլ ճէվապընը պիլտիրիլիմ տէյի եազ. տըղընտան, պիշարէ Միլտիլ եպիսկո. պոս Ատանատա պէքլէմէքտէ իմիլ.

Նիկողոս եպիսկոպոս Հաճըն առաջ. նորդու Պետրոս եպիսկոպոսա, կիտիպ քէնտիսինի կաթուղիկոս թագտիս իթ. սին իշին, պիտտէֆաթ տալիթ թէզ. քէրլէրի եազմը իսէտէ, մէրգում տիլ. նէմէմէլ տիր.

Կիւլա Նիկողոս եպիսկոպոս Հաճըն ա. ռաշնորդունու գ. նարըսին իշին, «սէն գօրգումա կէլ, պէն հէր շէյի սըրապընա գ. յմուշուլմ տուր, հաթթա ճէպրէն քի. լիսէնին անախթարլարըն տախի զասպ իլէ, Լուսաւորիլ գաբուսընու ալմը, վէ Օծուլ քիթապընը էլտէ իթմիլ, վէ հէրքէսէ տախի, «լուսարար Լուսաւորի. շին ալընը չարարագ, Ատանատա գալմը տըր տէյի շիւբէ իլլէտիլիմտէն, թահ. ղըգ իթմէք Նիլլէթիլլէ քիլիտի սէօքտիւր. տիւլմ տէյի գանտըրմըլմ տըր տէյիլէք եազմը իմիլ.

Շու առամ պիր սէնէտէն պէրու տուր. քի բաթիլիքխանէյի ալտաթմագտա, վէ պու սաաթա գատար կաթուղիկոս օլմաեա չարլմագտա օլուպ, վէ Բուսիա տէվիլ. թիլին ղերի իտարէսինտէ պուլլունան էլմիաճիլնէ գարըլմաեա չըգան բաթիլիք. խանէ իսէ, օթուղ սէնէտէն պէրու, օ. թուղ տիւրլիւ պէ ապընը չէքմիլ, վէ նա. սըլ առամ օլունտուղունու բէք ալեա թանը. մըշ օլունտուղու հալտէ տախի, պիր տէֆա իսթանալա ճէլալ իլէ, լազըմ կէլէն ըու. հանի վէ ճիսմանի մուհաքէմէսինէ պա. գամամը տըր.

Աճէպա, բաթիլիքխանէ նէգտիլնտէ, Նիկողոս եպիսկոպոս, Մանգուլմէ գատար. տամը, միլլէթ իշին մուղիլըր առտ օ.

լունամալօր քի, օնուն իշին, չափուճագ թագրիլլէրէ չըգըշտըղը հալտէ, Նիկողոս եպիսկոպոս իշին, հալեա խաթըրլինսա. լըգ վէ կէվէքլէք իւզրէ հարէքէթ իլթ. մէքտէ տիր.

Նէ տիր պուլունու սէպէպի. սէպէ. պի բէք աշիքեար տըր. չիւնքի, Մանգու. մէնին սահլալի հէմ աշխարհական տըր, հէմ Սահմանադրական տըր, վէ հէմտէ ըուհպան կիւրուհունուն հարաքեաթը նահէմլարէսինի, նիտալար իտէրէք ալմէ պիլա խաթըր կէօնիլլէ ֆաշ ու իլան իտէն տիր. . . հալ պու քի, Նիկողոս հէմ պիր լահլապ տիր, վէ հէմտէ պիր եպիսկոպոս տուր.

Լաքին, պիլգ պունա թէաճիւպ իթմէյիլ, ղերա, Ալթամար խաշատու. ըու իլէ, Լըզըլմ Գակոբունա տախի թասահուպ օլունտուղունու, ալմ ի. շիթմիլ վէ պիլմիլ տիր.

Օլմազ, օլմազ, օլմազ, լահլապլէրէ թօղունագ օլմազ, օնլարըն ճիւնհա վէ թագրիլլալարը, կազ օլուր հալաեա ու. չար, վէ քէնտիլէրտէ հէր վազըթ թէ. միլլէ չըգարլար. . .

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՑՅԷ

Պիր գաշ այտան պէրու պիր պիրինէ չաթըլարագ, իպատուլահըն ղարարը քիւլ խիլի մուճիպ օլմագտա օլան հարպ վէ սուլհ լուղէթիլլինտէն, ազրպէթ. քեար պիրիսինին ղալէպէյէ եիւղ թուլթ. մաեա պաշատըղը իշիտիլմէյէ պաշաւար.

Ալաֆրանիկա յունիս 17 տէ, եանի բազար կիւնիւ վիլէննատան իթալեա սէ. ֆարէթխանէսինէ չէքիլէն պիր թէլէկ. լաֆտան, Բրուսիա ասկէրինին Սագսուն. եաեա կիլմիլ օլմաւը իւզէրլինէ, եէվմի մէգպուրտէ, թարաֆը իմքէրաթօրիտէն, Բրուսեաեա գարշը իլանը հարպ խիլ. միլ տիր.

— Վիլէննատան կէլէն պաշգա պիր թէ. լէկրաֆա կէօրէ, մարէշալ Պէնէտէք, Օլմիւցտէքի օլունտուղունու պիր մըգտարը. նը տարագ, Բրուսիա մլմալիքիլնտէն օ. լան Սիլէգեաեա կիրմէսինէ էմր օլունմուշ տուր.

— Բրուսիա ասկէրի, Հանօլա, Սագ. սունեա, վէ Հէս-Գուսսէլ թօրազլարընա կիրմիլ տիր.

— Յունիս 14 տէ ժէնէրալ Լա Մարմօ. լա Յիօրանսը թէլըք իլէ, պիրինճի օլունտ. մէրքէգինէ կիթմիլ տիր.

— Պազը ղազէթալարտա օղունտուղու. նա կէօրէ, Բուսիա տէվիլթի թարա. ֆընտան, Ալթաթիա տէվիլթիլին դօն. ֆէրանսը գապուլ իթմէտիլի իշին, իգ. հարը մէմուլնիլլէթ օլունմուշ տուր.

— Լօնտրատա, 15 միլիօն լիւր իլէ,

պիր պանդա տահա գաբանմը տըր .

— Տիւնքի Մանգու մէմիդտէ , Բուսիա տէվէթինին , Ավսթրիա իլէ իթթիֆադ իթմէքտէ օլմասը հապատիսինի պիւտիւր միշ , վէ սէպէպէրինիտէ պու կիւն պիւ տիրէճէ կիմիդի վաս իթմիշ իտիք :

Մուհարէպէ պաշտարդընտա , Բրուսիա տէվէթինին , Բուսիա տէվէթինին , իլէ պիր վագրթուա միւսաատէ իւ տէմէյէճէքտիւր . չիւնքի , պիրինճի սէպէպ շու տուր քի , Բրուսիանըն ապը միւրաւ տը , Շիւզլիդ-Հօլշթէյնէ սէրպէթմանէ հիւքմ իտէրէք , Պահրը-Պալթիդտէ պիր ճէսիմ տօնանմա բէյտա իլէմէք տիր , պու իսէ Բուսիանըն իշինէ պիր տիւր լիւ էլիլիւմէյէճէք տիր . զիւրա , շիւմիւր յէ գատար մէվքիւր տէնիդտէ քէնտիւ տէն պաշգա պիւլիւք վէ գուվէթիւ պիր տէվէթ պուլունմատըղընտան , պիր իքինճի բէյտա օլտուգտա , պիրթիւտապի քէնտույէ պիր բադիպ օլմուշ օլմադ տըր . վէ իքինճի սէպէպ պու տուր քի , Բրուսիա գաֆէրեապ օլտուգտա , Ալմանեանըն քիւլիւք հիւքիւմէթիւրինին քեսաֆէսի իւգէրինէ պիւլիւք նուֆուգ բէյտա իտէճէք տիր , վէ պէլքիտէ պազըլարըն քէնտի տէվէթինէ իւլվէյէ մու վաֆիպաք օլապիլէճէք տիր . պուլուն տալիս Բուսիա տէվէթի թէ համմիւլ իտէ մէյէճէք տիր . չիւնքի , պազը Ալմանեա հիւքիւմէթիւրին իւգէրինտէ ճարի օլան թէէսսիրինտէն մահրու մըղընմադտըր վէ իւլիւնճիւսիւ , Բրուսիանըն իթալեա իլէ իթթիֆադ իթմէսինի հալմ իւ տէմէյէճէք տիր . չիւնքի , Բուսիա նէգ տինտէ , իթալեա տիմէք , պիր մէրքէզի իսթիւլ տիմէք կիւլի տիր , վէ Բուսիա նըն իսէ սէրպէթիլէթտէն նէ տէրէճէ լէրտէ գօրգուպ սազընտըղը թարիֆէ հաճէթ տէյիլ տիր :

Բուսիա տէվէթի , էսկի վագրթուրաւ , չօք տէֆա Ավսթրիա իլէ իթթիֆադ իթմիշ , վէ խալիսէթ իւգրէ պուլունմուշ իքէն , Շարք մուհարէպէսինտէն պէրու աւարարընա պիր էսէրի պիւրուտէթ տիւշմիւշ իտի . հալ պու քի , Սէվաթ թօրօլուն աճըսըն չըգարմաք սէվտասըն տա պուլունտուղընտան , վէ Մէմէքէթիւն թարաֆըտա բիւրիւգլիւ պիր հալտէ օլտուղընտան , պէլքի ֆուրաւաթ եաֆթէ օլուրտա պիր քիւլաճ գաւար արգուսինտէ պուլունմադտաւոր , նապը քի շիւմիտէն Ավսթրիա հուտու տուլա խալիս ապէր թէրաքիւմ իթտիր մէյէ պաշտարդ տըր :

Ավսթրիա թարաֆընտան , պու եազընլարտա , Բուսիա հագըրտա գուհուրա կէլիւշ օլան պազը հալէր , շու իթթիֆադըն , վէ գոնֆէրանը գապուլինէ մանի օլմասըն սահիճ օլմասընա պիւլիւք չիւ բհէ վիւմէքտէ տիր , վէ շու էս

կի տաթիւղըն թէճտիտինտէ , պաշլըճա , եախօտ իլք սէպէպ , Բուսիա տաթիլէհլէր բէֆի լիվայը հսեան իլէտիք . լէրինտէ , Ավսթրիա տէվէթինին , տօղրուտան վէ տօլայրտան , մաղուպիլիէթ լէրինէ չալըշըպ մուլէնէթ իթմէսի օլմուշ տուր :

Մուսիսիւրէն Բուսիա իմբէրաթօրու հագրէթլէրի պիրատէրի կրան տիւգ Գոնս . թանթէն Վիեննա եկիթտիլիտէ , հագընտա պիւլիւք թագիւմ ու ինթիլում իճրա իտիւիշ , վէ ապիլ 4 տէ , իմբէրաթօր հագրէթլէրինի , Տիւրքի Գարաքօգօնէն չէքտիլի տապանճաւտան խէրա իտէն քէյիլէյէ , պէրայի խալիսէթ , Ավսթրիա տէվէթի , քէնտի նըշանլարը պիւլիւք չըվալիլէյէ լիւթ պէլէրինտէն պիր դըթա իթա իլէմիշ տիր :

Պուլունտանտա գաթի նազար , վիւրթէմպէրի գրալիշաք օլուպտա , Բուսիա բրէնսէլէրինտէն օլան բրէնսէն Օլիանըն , խասսէթէն Բէթէրսպուրկա կիտէրէք , իմբէրաթօր հագրէթլէրի թարաֆընտան , խաթթը տէսթի իլէ եազըլմիշ օլտուղու հալտէ , Ավսթրիա իմբէրաթօրու հագրէթլէրինէ պիր գըթա նամէ կէթիւրիի հապատիսաթտան տըր :

— Վէնէտիքտէն մայիս 28 տէ եազըլմիշ օլան շու աթիտէրի մէքթուպ դալէթալարտա օգուլունտուշ տուր :

« Ավսթրիա պիլի սոյմադտա տըր , Սէվիսիլի եիւքսէլտէրէք տիւնեանըն չար ճանիպինէ պաղըրընը , վէ շամաթանըք քեսաֆէյի տիպլումաթլարըն գուլաղլարընա եէթիշտիլիլիլ . Տարաթ ու ազալմէթիլիլտէն պաղը գալմիշ օլան հիւնէր ու սանաթա միւլաալիլ նէ գատար աւարը նաւտիտէմիլ վար իսէ , քեսաֆէյի սինիտէ գալտըրպ Վիեննա եկէթիւր մէքտէ տիր :

« Ետընըլ պուլուն տալի գանաթ իթմէյիպ , քէնտի քէյիլինէ , նիշէ թէհի պէհանէլէրէ , էն զեյաւտէ սէվտիլիլիլ քիւմէսնէլէրի մահպէս իլգա իթմէքտէ , վէ ալորըլ էշեանըն փարասըն վիւմէմէքտէ , վէ եէնիտէն եէնիլէ վէրիլիլ թարս իթմէքտէ , վէ արտտանտա ապէր ալմադտա տըր :

« Իմտի , Ալաճ աշըրնա օլտու , էկէր հիւքիւմէթլէր , տիրլումաթճա միւնասէպէթէ բիայէթէն , հարպըն թէէլալիլինի միւրաւ իթմէքտէ իսէլէր , պուրի , պու սարտա , շու եէնի Օսթրիոթթլարըն պարալըլալըլ էճիւնէ պիր սէտտ չէքմէլէյէ հիւմէթ իթմէլի տիրէր : Վէ մատամքի տիպլումաթլարըն քէնտիլէրին իթթիլալ իթտիլէրի պիր ուղըն թարիգէ ինասնիլէթ իսթի վիւմէքտէ տիրը , պարի այնի ինասնիլէթին խաթըլ իշին օլտու , շու պիլիմ չէքմէքտէ օլտուղու մուգ գուլում ու թէստտիլաթըն տալի ,

պիր թարաֆտան թէգիտ իտիլմէսինին մէնինէ լութթ ու ինայէթ իլէմէլի տիրէր :

ԻԼԱՆԱԹ

Ինասնճա լէղէթ ու գէվգի միւնքէր օլմանեան մուսիգի իլմ ու ֆէնիլտէն շիմտիլէ տէկին թանալիլիլ վագրթ կիւղար օլտուղում մալիւմաթըն իսթէքլուլէրէ կէրէք ինտի վէ կէրէք նօթա ուսուլու իւգրէ քէման , լափութա , վէ գանտու , վէ թանպուր , վէ փիյանէ սաղլարի իլէ , թարիֆի նիյէթիլտէ պուլունտուղումտան , պու մագուլէ թալէպտէ օլանլար իշին , պիլգաթ կիտիպ , ֆէնի մէվքիւրիւ պիլտիրմէքտէ տիրիլ մուամէլէսի օլունմայաճաղը կիպի , պաղը գէվաթըն նիյէթ վէ մուլաֆիպաղընէլէլէ , տէրէճէյի սապալէթտէ օլան դուլում վէ ճէվարիսինի տալի , Ալթը-մէրմէր ճիվարընտա , Ագարճա-սօղաղընտա 54 նիւմէրտա օլուպ , հէնուգ սաքին օլտուղում խանէյի աճիգանէմտէ մէվճուտ մուսիգի օտարընտա թալիմի ֆէնի ուսուլ էյլէյէճէլիմտէն , պուլարտան էվգաթը մուպէնէնտէ կէլիպ ախըր տէրս իլէ ալտէթ իտէճէքլէրին բաղարըլը , քէնտի միւրիւվէթլէրինէ այիտ պուլունտուղու միսիլու , իլէրինտէ սէմթի ուղաք օլարաք , կէլիպ կիթմէսինէ սուլուպէթ միւլալաա գըլընա սապլիլին մէսարիֆի թամպիլէ վէ չամաշուրի թարաֆըլտան , վէ գուլանտըլը սաղըն թէլ վէ քիլիլ վէ սայրի կիւնա իճապ իլէյէն պանալարը թարաֆըլտան կէթիլմէք իւգրէ , պէհէրինտէն իւլ եիւգ դուրուլ մահիլէ ախլի իլէ , իճրայի տէրս ուսուլ օլունմաղը , լաղըլ կէլիլէրին մալիւմու օլմաք իւգրէ , Տիվան-Եօլունտա , Բէշիտ բաշա թիւրպէսինին գարշըսընտա , 65 նիւմէր իլէ միւրադգամ Գըրաթ իսանէտէն գաթի ֆիլաթ օլունմաք իւգրէ , իշ պու պէյաննամէ թէրգիմ վէ թաալիլիլ գըլընմըշ տըր :

Իսմէթ , միւսահիպի հաղրէթի Շէհրիւարը :

Կէլէնլէրտէ Տէմիր-գաբուտա , էլվան մահալէսինտէ վուգու պուլան հալիլտէ , տէրուինտէ պաղը լիւղում լու քեսաղըտար պուլունտան ճէվիլտէն պիր աւտտ սանտըլճա զայ օլմուշ օլտուղունտան , պուլունտ օլանա իւլ եիւգ դուրուլ պաշիլ վէրիլէճէկի , վէ պուլան քիմէսնէլին Ամա-Ալթընտա քէյիլի կիլիտ թիւճարալարընտան էմին աղանըն 56 նիւմէր օլուն մաղադալընա իսպար իթմէսի , խասսէթէն իլան օլունտուր :

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Լէվալաճ ԷԲԱԼՏԷՆ ԹԱՊԻԱՆԵՍԻՆԵ ԳԵԹ-ՕԼԻՈՒՍԱ ՏՕԼԻՈՒ ԵՕԼԱ , ՃՈԹՈՂԱՆ ԱՊՏՈՒԼԱՆ ՊԵՐՏԵՐԼԵՐ ԳԱՐԵՐԵԼԱՆ ԱՌԵՐՈ 519 :